

Департамент освіти Луцької міської ради
Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №38 комбінованого типу

Народознавство як навчальна дисципліна

Підготувала:
Семенюк С. С., вихователь

Вперше поняття «народознавство» обґрунтував в українській науці І.Франко. У статті «Найновіші напрямки в народознавстві» видатний дослідник культури до народознавчої галузі відносив те, «що ми тавруємо назвою пересудів, забобонів і дурниць». Носієм же цих знань, вважав Франко, є не вся маса людей, що заселяє якийсь певний край, але «тільки ті нижчі верстви, що відносно найменше підпали культурним змінам, що найбільше зберегли сліди давніх епох розвитку».

А такі видатні педагоги, як К. Ушинський, С. Шацький, П. Блонський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, хоча і не застосовували поняття «народознавство», але по суті розвивали його смисл, обґрунтовуючи принцип народності у вихованні дітей.

Обсяг поняття «народознавство» широкий. У вузькому значенні народознавство (етнографія) - наука про культуру, побут народу, його походження, розселення національні традиції та обряди.

У широкому розумінні народознавство означає сукупність сучасних наук про конкретний народ, про особливості побуту і трудової діяльності, національний характер, психологію, світогляд, історично-культурний досвід, у тому числі й здобутки у галузі навчання і виховання, а також про свій родовід, що є органічною частиною народу, про спосіб життя й виховання у сім'ях, про отчий край і все пов'язане з ним, а також здобутки народного мистецтва, які відображають багатогранність життя народу, нації.

До основних принципів у вихованні засобами народознавства відносяться:

Принцип природовідповідності - стверджує, що виховання дітей дає хороший результат тоді, коли дитина виховується в оточенні рідного, близького, природного середовища і в стосунках дитини та природи складається гармонія.

Принцип культуровідповідності полягає в тому, що школа має забезпечити оволодіння учнем народною культурою, а на цій основі - всіма національними та загальнолюдськими цінностями.

Принцип народності виховання полягає в тому, що дітей виховують не абстрактні положення основ наук, а знання, практичні справи, дії, які відображають матеріальне та духовне буття, історичне і культурне минуле та сучасне рідного народу, які спрямовані на розвиток його культурної духовності.

Найбільш ефективними методами роботи з народознавства є: бесіда, інформування, дослідження, робота з першоджерелами, збирання фольклору, складання літопису сім'ї (родоводу), села, міста, краю, держави, заслуховуються самостійно виготовлені учнями повідомлення, організовуються вікторини, екскурсії в музеї; підсумкове узагальнення проводиться у формі

науково-практичних конференцій, свят народних ремесел, фольклорних фестивалів.

Сьогодні активно розробляється і впроваджується в педагогічну практику принцип родинного співжиття, який ґрунтується на бережливому родинному ставленні до дитини, на плеканні її духовного світу шляхом передачі родинних традицій як у сприйманні народної культури, так і в практичному прилученні до виготовлення речей хатнього вжитку, а по можливості і мистецьких цінностей.

Народознавство реалізується у трьох основних функціях: виховній, оцінній, регулятивній.

Сутність виховної функції народознавства полягає в тому, що народознавство сприяє своїм змістом засвоєнню особистістю багатогранного історично накопиченого досвіду свого народу; є передумовою, фундаментом сучасного процесу суспільного виховання.

Оцінна функція народознавства, реалізує втілення в життя народних оцінних еталонів, які полягають у поняттях добра і зла, гарного поганого, а також інших, суміжних з ними чи похідних від них, моральних поняттях (справедливість – несправедливість, шляхетність – нищість а ін.). Знайомлячи дітей з народними традиціями, ми привчаємо їх оцінювати світ, змінювати своє ставлення до нього.

Оцінна функція народознавства нерозривно пов'язана з регулятивною. Поняття добра, описане в легендах, думах, каках закликає дітей прагнути до нього й уникати зла. Регулятивна функція припускає й одночасно формує в особистості здатність діяти в разі потреби всупереч своїм особистим бажанням, в ім'я добра, обов'язку, суспільства, країни.

Взагалі методика народознавства знаходиться сьогодні в активному розвитку, її методологічні основи і методика уточнюються й узгоджуються з новими завданнями, які постали перед національною школою та освітою взагалі.